

MAGYAR KURI R

Indúlt Bétsből, Pénteken Julius' 26-dik napján, 1816-dik esztendőben.

Frantzia Ország.

Az Anglus újságok e'képpen beszélnek elő, Párisi magános tudósítások után, a' Hertzeg *Wellington*' szállásán tététt-gonosz próbának kinyilütkozását: —

„Az Aston (a' ház' birtokosa) szolgája az utzán éppen a' ház előtt állván eszébe vette, hogy füstöl valami a' pintzében; megjelentette azt a' Hertzeg embereinek; egyik ezek közzül, a' ki hajdan Napoleon-nál szolgált, lement a' pintzébe, 's látta, hogy a' füst egy rongy rakásból jött-ki, a' melly gyertyabélfőrmá tekersekbe tsinálva 's puskaporral meghintézvé volt. Nem meszsze ezen rongyrakástól találtaott egy, puskatöltésekből 's néhány font puskaporból álló más rakás, két hordó olajjal egygyütt. A' rongyrakás azönnal eloltatott. A' puskatöltések megvoltak nedvesítve, gyanithatóképpen azért, hogy ne feleltébb nagy sebességgel essék azoknak fellobbanása. Meggyőződén Hertzeg *Wellington* a' felől, hogy a' veszedelem egészszen elháritódott, azonnal meg frantsolta embereinek, hogy a' történetet tartásák titokban; hogy a' vendégek észre ne vegyék. Nagyon gyanitható, hogy a' volt a' gonoszok' feltett célja, hogy a' gyuladás által a' háznál zürzavar támadván, akkor a' vérontáshoz hozzáfogjanak. Hiszik közönségesen, hogy a' rongytekeréseket a' pintzének a' palota mellett lévő úgy nevezett *Elizumi* mezőre néző rostélyos ablakain hángyták-bé. A' strázsán állott katonák azt mondják, hogy ők hihe-

tőnek tartják lenni, hogy ennek a' próbatételnek valamely aszszonyruhába öltözött férjfi személy volt az eszközlője. A' Politziai előjárók minden iparkodással rajta vagnak, hogy a' bűnösöket kitanulhassák: de még eddig semmi nyomokra nem találhattak; melly arra a' gyanakodásra adott okot; hogy valami egyedül való ember tette a' próbát, 's ennek gonosz célzása nem annyira Hertzeg *Wellington*ra, hanem inkább a' Királyi Princzekre volt intéztetve, a' kik ezen bálban, jelen voltak.

Bordeaux városában nagy örvendezéssel innepelték a' *Németek*, némely ott lévő Anglusokkal, Hollandusokkal, és Oroszokkal egygyütt, a' hajókon lévő ágyuknak durrogatásával, Junius' 18-dikát, mint a' Watterlooi ütközetnek emlékezetes napját. Delütán kimentek a' *Bordeaux* városától egy óra távolságra lévő *Plaisanci* mulató szalába, és ott jó kedvel töltötték idejüket. Ittak a' Frantzia Király' egésségiért, a' Braunschweigi Hertzeg' emlékezetéért, 's a' többi. De nem folytathatták egész végig a' vigadozást, mivelhogy estvefelé Bonapartisták is mentek-bé a' szalába, 's megzavarták az előbbeni szép mulatságot. Azt kívánták amazoktól, hogy takarodjanak-ki a' szalából, mert nékiek boszszúságot okoznak. Emezek azonközben nem akartak eltávozni, 's így osztán annyira ment a' dolog, hogy végezetre a' tisztviselői karnak is belé kellett volna szollani, de ez nem tartotta méltónak a' dolgot tovább üzni füzni, 's a' lárma' okozóit üldözésbe venni.

A' Frantzia határszélekről jött tudósítások szerint a' lázzasztók ismét nagy iparkodással hozzá fogtak költött hírek által nyúghatatlanoktatni 's fellázasztani a' falusi vidékeknek lakosait. E' féleket iparkodnak elhíttetni vélek, hogy az országnak déli vidékein támadás ütött-ki, hogy a' támadók Páris felé nyomódnak; hogy az Ausztriák és Prussusok a' magok seregeiket Fr. országból vissza vonnyák, hogy az Anglusok és Oroszok is hasonlóképpen tselekeszenek, 's a' Bourbonokat magokra hagyják, 's többé Wetlington sem fog Frantzia országra visza menni. Már úgy felzavarták vala ezek a' mesterségesen 's vakmerő hátorsággal kigondolt és elhírtelt költemények az elméket, hogy valósággal nyúghatatlanoktak miatta a' jó rend' barátjai, 's a' lett belőlle, hogy sok rozsgondolkodású emberek elfogattván, részint Rheimsba részint Amiensbe vitettek. Az *Artoisi* Grófságban, és *Flandriának* Frantzia országhoz tartozó részeiben meg nem szűnnek követésre méltó példaadással előlmenni a' Király eránt viseltető hűségben a' lakosok.

Páris városa oly próbatételre határozta magát, a' melly minden nagy városok' figyelmetességére méltó. A' mészárszékek a' város mellé egy olyan nagy kerítésű és kiterjedésű épületbe fognak kitétetni, a' hova a' marha behajtatván, úgy tartathatik, mint ha éppen egy Kémiai műhelybe hajtatott volna bé. Nem tsak a' város' tisztaságára és az egészségre nézve nevezetes intézet ez, hanem hasznosságára nézve is. Legalább 2000 ember fog ezen házban, vagy inkább ezen majorban szüntelenül foglalatokodni. A' mi a' marhában a' husonkivül haszonra fordítható találtatik, t. i. szarv, bőr 's egyebek, mind ennél a' háznál készítettik-el. Mind itt egygyütt lesznek a' timárok, esztergárosok, külömbkü. lömb sé fábrikusok vagy só főzők. Egyszóval a' marhának tsak azok a' részei mennek-ki ezen házból a' magok nyere állapotokban, mellyeket a' Párisiak a' magok

konyháiban, a' minden napi elköltésre, meg sütnék főznek. Tsak a' nem volt még kitsínálva, hogy maga Páris városa fogja-e ezen véghetetlen kiterjedésű házzal folytatni a' gazdálkodást, vagy pedig valamely társaságnak fogja árendába kiadni. A' hozzá kívántató summa minden esetben Aktziák által gyűjtetik össze.

Mondják, hogy théafának plántáltatása is projektomba volna az országnak déli részein vétettetve, pedig nem régen olvastuk az újságokban, hogy Virey nevű Orvos Doktor egy könyvet adván-ki Párisban, a' kávéét javasolta igen rendkívül való módon és nem a' théát. A' kávéét az Európai pallérozódás' leghathatosabb eszköz-principiumának lenni erőssítette, azt mondván, hogy a' kávé az, a' mi eszet, lelki erőt, és hátorságot önt az emberbe, 's a' szívekben a' függetlenségnek szeretetét feleleveníti és táplálja. — „A' kávé, úgy mond, a' *liberalis* gondolatoknak itala (*la liqueur des idées liberales*), és ennek közönséges elterjedése teszi mindenütt bizonyossá a' szabadság' győzedelmeskedését. Miért szereti az *Arabs* a' függetlenségeit? azért, hogy kávéét iszik. Miért sínlódik a' Chinai ember rabszolgaságban? azért, hogy théával él. Alávaló ital ez a' théa; rabszolgaságnak itala ez (*la liqueur de l'esclavage*).“ — Jelesen jegyzik-meg az újságírók ezen Orvos Doctornak akoskodására, hogy az Anglusokat elfelejtette a' Doktor úr említeni, pedig ezek is tartják magokat legalább oly szabadoknak, mint a' *Törökök*, a' mellett, hogy éjjel nappal iszszak a' théát. De ez igen kitsiny kifogás talám a' Doktor ur' előtt.

Egy *Párisi* levél e'képpen beszéll: — „A' lázzasztók néhány napoktól fogva háborus híreknek elterjesztésén iparkodnak. Ezzel a' mesterséggel éltek ők eleitől fogva mindenkor, mikor az országban belső tsendesség volt, azért, hogy a' népet szüntelen való nyúghatatlanokadásban tarthassák. Esmeretes már ezen bazug híreknek zavaró

kütféje is. Né mely külső országokon találkozó nyughata tlanok, kik azon veszedelmekről, mellyeketők már most valóságos munkába nem vehetnek, legalább jövendőletni szeretnek, minden mesterségeiket arrafordítják, hogy olyan jövendővel ijesztgesenek beuúntak, mint az elmúltak valának, mellyeknek ők voltak az okozói. Ezen számkivetett emberek, kik az őket kebeléből kítaszított haza ellen összeesküdtek, külső országi levelekben botságtatják világ eleibe a' hamis híreket, 's azután ezen leveleket külömbkülömb titkos úton az országba belopdossák. Nékiek az is a' Kabinétek között uralkodó egyenetlenkedésnek egy bizonyos jele, 's a' hadakozásnak egy előpostája, hogy Hertzeg *Wellington* néhány szempillantatokig Frantzia országból eltávozott, azért menvén Londonba, hogy a' következő hadakozásra nézve az Anglus Ministerekkel tanácsot tartson. Ezt bizonyítják továbbá, így szollanak a' lázasszók, még ezek a' környüállások is: hogy a' Fr. országban lévő Orosz armádának segítsége érkezik; hogy a' *Nancy* városában fekvő Oroszok parantsolatot kaptak a' *Mauberge* felé való útnakindulásra, a' hol az Orosz armádának össze kell gyülekezni; hogy az Orosz seregek' vezére Gróf *Woronow* oly nagy sietséggel oda hagyta Párist 's útaozott a' maga armádájához, hogy még a' Kir. Hertzeg *Berry*' lakadalmát sem várta-meg; és hogy egy *Brüsseli* ujságban azt a' tsudálatos tudósítást vagy erőssítést olvassuk, hogy mint az Anglusok revolúziójának egy *Orániai* Princz vetett véget, ugy, még a' Frantziákénak is hasonlóképpen egy *Orániai* Princz fog véget vetni. — Bavaría, így folytatják jövendeléseiteket a' lázasszók, 100 ezer emberre szaporította seregeit; Princz *Eugenius* *Zweybrücken* Hertzeggé neveztetett; 's a' Bavariai Követ ezen napokban Párist oda hagyta. A' Frantzia armáda nevelterik; a' revolúziós időkbl esmeretes Generálisok közül néhányak, kik között van főbbképpen Mar-

schal *Davoust* is, meghivattatták, hogy lépjenek szolgálatba; 's Marschal *Suchet* Generális *Colbert* is haladék nélkül parantsolatot kapaak, hogy valóljanak vezértszolgálatba. A' Lord *Wellington* Frantzia országból való eltávozása nagy hírtelenséggel történt. Hertzeg *Orléans* (a' ki Londonban van) Hertzeg *Wellington*nak oda lett megérkezésével azonnal a' Régens Princznél volt audientzián. Hertzeg *Angouleme* ismét a' déli Frantzia tartományokra vette útját. Mind ezek mely gazdag tárgyak ezen politikusoknak az okoskodásra! Ilyen tsupa költött dolgoknak elhiresztetése, 's az igaz történeteknek hamis előadása vagy elfordítása által iparkodnak ezek az esztelen emberek a' nyughatatlanságnak gerjesztésén. De vessük-meg mi ezeket a' hazugság' és kétségbeesés' Orakulumait, 's ne halgassunk azokra, a' kiket Európa' mostani tsendeségének és békességének szemlélése gyötör és méltán szerentsétlenit. Hagyjuk őket a' magok megérdemlett számkivetéseikben Románokon álmodozni; 's ne engedjük ily sok kezességek által bátorságossá tétett békességünket, tsendességünket és boldogságunkat, az ó-atalony mesterkedések által megmérgecsítettü.

Párisban ismét deportáltatásra ítéltek egy *Navarre*- és egy *Galette* nevű embert. Azt azért, hogy azt mondotta átkozott szikozódással, hogy ő a' Királynak és Királyi familiának élete után leselkedni fog; ezt pedig azért, hogy Páris mellett egy falun, egy fiatal ágyúzó tisztet, kinek a' mejjén Betsületlegió-czímer 's az egygyik lába fa volt, meglátván, 's azt gondolván felölle, hogy a' békétlenkedők közé tartozik, így szollott hozzá: — „Sok barátaink és atyáknkfiai fogságra tétetve vannak; de én, *Galette*, nem vagyok elfogattatva; 's nekem van még egy tsomó töltésem, mellyel a' Királyt és familiáját ki fogom oltani a' világból.“ — Azzal mentették magokat mind ketten a' büntésök, hogy részegek voltak: de nem használt semmit.

Nagy Britannia.

Charlotta Királyi Hertegaszszony, már másodszor lett rosszúl az ólta, hogy férjhez ment. Azt javasolták neki az Orvosok, hogy tsendességben maradjon szobáiban és ne járjon-ki. Már jobban van.

A Régens Hertzeg Jul. 5-ikén fényes vendégséget adott, mellyen Hertzeg *Wellington*, három testvéreivel volt jelen, a kik ezek: *Marquis Wellesley*, *Sir Henry Wellesley*, és *Wellesley Pole*.

Julius 7-dik napján a Londonban lévő Austriai Cs. Kir. Követnél Esterházy ő Hertzegségénél ebédelt a Régens Princz, vállogatott vendégekből álló társaságban. — 8-ikban pedig *L. Castlereaghnak* vala ez a szerentséje, hogy t. i. ebédre ment hozzá ő Kir. Hertzegsége.

A Parlamentumnak egy hajdani igen híres Orátora *Sheridan*, Julius 7 dik napján déltájban, 65 esztendő korában, meghalózott. Királyi Titkos Tanácsos s a *Cornwallisi* Hertzegségnek Kintstármestere volt. Oly nagy szegénységben halt meg, hogy tsak Orvosai hathatós ellentállásának köszönhetette, hogy halottas ágyán (életének utolsó hetében) az adósok' fogházába nem vitették hitelezői, mint a' mi megeshetett volna az Anglus törvények szerint. Két feleségeitől két fiakat hagyott, kik közzül egygyik a' Jóreménségfokán tisztviselősködik, a' másik Londonban lakik. Jó részint 40 esztendeje telt el, hogy, mint a' Parlamentombéli legnevezetesebb Orátorok közé tartozó embert úgy esmerték az idejebéli emberek. Legkedvesebb társalkodású és igen elmés *Comicus* (theatromi tűzzel bíró) ember volt. Sok szép e'féle iráfai maradtak. Mint Parlamentomi Orátor, beszédjének gazdagságára s hathatóságára nézve *Pitttel*, finumságára és Logyikájára nézve *Fokssal*, kedvességére és könnyü fordulásaira nézve pedig *Burkéval* hasonlították össze, de az utolsót felyül haladta.

Hogy egy ilyen ember, vénségében oly nagy szegénységre jutbatott, tsak abból lehet megmagyarázni, hogy az ő élete' módjával a' gazdálkodás és jó rendtartás telyességgel meg nem egygyezett. Egy tudós barátja, most szép írásainak öszszeszedetésében fáradozik, hogy azokat kinyomtatassa a' szegénységben maradoft árváknak segedelmekre.

Mondják, hogy az öregét még ezen betegségéből kigyógyíthatták volna Orvosai, hogy nekiük engedelmeskedni akart volna egy dologban, abban tudnillik, hogy operáltassa magát, hanem ő a'képpen felelt, hogy már két *Operatziót* állott-ki, és a' harmadikra nem akarja elszánni magát. Kérdezte, hogy mellyek lebettek azok a' két *Operatziók?* így felelt: egygyik, hogy a' baját elvágatta, a' másik hogy lefestettette magát.

Szent Helena szigetéről annyi féle egymással ellenkező tudósításokat adnak-ki az Anglus újságok, a' hány hajó onnet visszakerkezik. Nem régen majd minden addig kijött tudósításoknak ellene mondott egy hitelesnek látszó levél, mellyet akkor a' *Al. Kurir* is kihirdetett. Most ismét két, egymásnak ellen mondó tudósítások vannak előttünk, a' mellyek egy párnapok alatt jöttek ki a' külső újságokban. Az egygyikben ezek mondatuak: *Bonaparte*, úgy mond, nem olyan lágymelegséggel kezdi már most nézni a' körülette elő forduló dolgokat, mint eddig. Hogy az Anglusok éppen így bánynanak velle azt ő nem gondolta. A' körülette lévőket is rossz kedvűekké tette maga eránt a' maga komorkodása által. Nagyon bosszantódik az által, hogy minden lépéseire ily nagyon vigyaznak; ez okozza, hogy már most igen keveset jár ki is a' házából, pedig erre, mint nagy mozgáshoz szokott embernek éppenséggel nagy szüksége volna. *Bertrand* oda akarja hagyni a' szigetet új esztendőkor, minthogy tsak addig kötelezte volt el magát az urának,

's azért is, hogy ott nintsen semmi módja gyermekeinek neveltetésére. *Bertrandné* pedig úgy elvesztette a' *Bonaparte*' hajlandóságát, hogy már most nem is eszik az asztalánál, ha tsak nem hivattatik; pedig e' nem így volt eddig. *Generál Gourgaud* is sok gondolkodás után írta alá azt a' nyilatkozatást, hogy mind addig *Bonapartéval* fog maradni, míg ennek fogságát tart, a' melly hosszúas gondolkodás természetserént nem tettzetett egy olyan embernek, kinek eddig fél világ hódolt, és most alig lát maga mellett egy embert, kőről elmondhatná, hogy ez az ő személyének és nem szerentséjének barátja lett volna. Egyéb eránt minden kíséőinek tudokra adta *Bonaparte*, hogy egygyik se tartsa magát kötelesnek lenni a' velle való maradásra; szabadon haza mehet mindenik a' melyiknek tettzik. Hadakozásairól sokszor beszél; a' *Watterlooi* tsatáról azt mondja, hogy azt árulás miatt vesztette-el, a' melly szörnű ijedséget okozott a' *Fr. táborban*.

A' másik tudósító e'képpen szoll: — „*Bonaparte* állandó a' maga felvett élete' módjának folytatásában. Ritkán megyen és lovagol ki, akkor is tsak igen kevés számú kíséőekkel. Minekutánna a' Kormányozó *Sir Hudson Lowe* kihirdette, hogy a' *Bonaparte*' kíséőei közzül azok, kik a' szigetről eltávozni akarnak, azt most tselekedjék, mert többé nem tselekedhetik: *Bertrand* és *Bertrandné* azonnal meghatározták, hogy nem térnek vissza Európába, hanem megmaradnak *Bonaparténál*. (Már itt éppen ellenkező mondatik azzal, a' mi az előbbeni levélben mondattatott *Bertrand*ról és *Bertrandné*ről. Melyiket hidjük?) *Admirális Sir Cockburne* olyan parantsolatot adott ki a' szigethez érkező hajókra nézve, hogy a' *Jó remenség fokától* egyszermind tsak két két hajó evezhessen-el, és *Sz. Helenánál* egy se mulathasson tovább 24 óránál.

A' ma kezünkhöz érkezett *Londoni új-*

ságlevelek szerént, a' *Hertzeg Wellington*' *Párisi* szállása ellen intéztetett öszszeesküvésnek vagy annak felgyujtatására czelzó próbatételnek semmi további környűllásai ki nem tanúltathattak még eddig, sőt már azok az emberek is elbótsáttattak, a' kik eleinten gyanura elfogattattak vala.

Az *Afrikai tolvaj Státusok*, nevezetesen pedig *Algiria* ellen intéztetett hadi készületek, nagy iparkodással tétetnek az *Ánglus* kikötőhelyekben. Minekutánna mindenütt felkészülve lesznek a' hajók, a' *Portschmouti* öbölben gyülekeznek öszsze. Kihirdettette az *Admiralitás*, hogy az olyan hajós legények, a' kik ezen expeditziora önként elajánlják magokat, annak végződése után két hónapi ingyen való fizetéssel fognak elbótsáttatni.

Egy *Fr. közönséges levél* ezen *Afrika* ellen tétetődő expeditzióról emlékezvén, úgy itél, hogy azok a' *Hatalmasságok*, a' mellyek ezen gazdag vidékeket elfoglalni találják, a' *Napkeleti* és *Napnyugoti Indus* kereskedést, 25 esztendőnél kevesebb idő alatt vagy egészszen semmivé tenni, vagy legalább igen nagyon meggyengíteni fogják. Továbbá azt is mondja ez az író, hogy, ha szintén ezek a' *Tolvaj Státusok* az *Európai* nemzeti törvények alá nem tartoznak is, de alája tartoznak ám ezek a' szép tartományok is az *Európai Politikai Egyenlítő mértéknek*; melyből a' következhetik, hogy az *Európai* népeknek ezen *Afrikai* tengeri tolvajok ellen való igasságos haragjok mellett is, ezeket az *Európai* külömbkülömbféle *Politikai* tekintetek, még sok ideig megoltalmazhatják a' közönséges meghódoltatástól és elfoglaltatástól.

Magyar Ország.

A' *Pesten Julius*' 17 - dik napján költ levelekben ezeket írjuk: —

Lill János, Nagy *Bányán* Fő *Inspector* és *Bányász* *Tanátsos* *Urát*, a' ki külömbféle *Bányász* hivatalbéli negyven nyolcz esztendei szolgálatajában jeles érdemei által

magát megkülönböztette, Ő Felsége Magyar Királyi Kamara Tanácsosi ranggal tisztelte meg, 's az illy titulusoktól járó Taxát is neki kegyelmeesen elengedte.

A' Nagy Szombathi Invalidusházban lévő Gondviselő Commissió különösen kinyomtatatta a' Segítő Cassáról való Számadását, mellyből kitetszik, hogy 1813 October végével, 's így 1814 és 1815-dik esztendőre a' Maradék és Bevétel tett: 10803 forintot 19 krajczárt; a' kiadás: 3994 forintot 52 5/8 krt. Maradott tehát a' Cassában: 6808 forint 253/8 kr. — Ezen jótéteményből ugyan többnyire a' Nagy-Szombathi Invalidusházban, és annak fiók házaiban Szakolczan, Pesten, és Leopoldvárosában lévő 3026 Invalidusok részesültek. De mivel ezen Igazgatásból még 17000 kinlévő ember is tartozik, kik egyszer másszor az Invalidusházba bezollíttatnak, tehát a' környülállásokhoz képest ezek közül is többen részesültek az Adományokban.

Somogy Vármegyéből. Hentseről Julius' 12-dik napján: —

Nagyságos Márffy József Uraság' Tek. Torontál Vármegye' első Al-Isپányának, Somogy Vármegyében lévő, Kápolnás Visnye nevű kis falujában, ezen folyó Julius' hónap' 3-dikán, Krausz Mihály, Augustai Vallástételt követő, egy igen vén, és három Századokban élt ember, halt meg. A' 17-dik Században, 9 Esztendőket élt, a' 18-dikat, egészszen keresztül, élte, ezen folyó 19-dik Században pedig, a' 16-dik esztendőt számlálta. — Ő, ugyan is, született 1691-dik esztendőben, Sz. Mihály-Hava táján, Vas Vármegyében, Posák nevű Mező Városban, a' honnan még gyermek korába,

az Attyával egygyütt, Somogy Vármegyében lévő Helységbe, Kis Gombára költöztek; inuen, időtlen ifjú korában, jött Kápolnás Visnyére, a' hol, öreg Német Györgynek, egygyetlen egy hajadon leányát, feleségül vette, a' kitől lettek 22 gyermekei. Harmadfél esztendei özvegysége után, másodszi házassági életre lépett, Szala Vármegyében lévő Szeptenek Helységből hozván feleségét, és ettől 9 gyermekei lettek. Ismét özvegységre jutván, hét esztendő múlva harmadik feleséget is vett, a' kivél mintegy nyolcz esztendőket élén, ez előtt, negyedfél esztendővel, maga előtt, az öröké valósággra bocsátotta.

Ha ezen boldogult vén öregnek, fiait, leányit, Menyeit, Unokáit, és ezeknek gyermekeit, felszámoljuk, könnyen lehet, mint a' Jakob' Házának lakosait, kik Egyiptomba mentek, hetven lelkekre számlálni. —

Nagyságos Márffy Uraság, 1808-dik esztendőben, látván erejében való fogyatkozását, minden Királyi 's Földes Urasági Adótól, és munkától felszabadíttatni, nem tsak, hanem a' most említett Esztendő Márztius Hónapjának, 1-ső napjától fogva, minden Hónapoként, egy-egy Pos. Mérő gabonát adatni méltóztatott; pénzzel, ruházattal, 's egyébbel is, több ízben megajándékozván őtet. Melly kegyességével, a' többször tisztelt Nagyságos Uraságnak, kilenctzedfél esztendeig élén, a' fellyebbírt napnak estvéjén, nap lementé után, igen tisztesen, tsak hamar, Lelkét, Teremtőjének ajánlotta, életének 125-dik esztendejében: Halotti Tanítást tartván felette, 1. Mós. 5: 30, 31. vers. Tiszt. Veres István Úr, Hedrahelyi Ref. Predikátor.

Julius' 23-dik napján Száz forint Huszaspénzért, Váltótzedulában 281 3/4 forintot — egy Császári aranyért 13 fl. 4 kr. — egy Hollandus Aranyért 13 fl. 20 krt.
Jul. 24-dik napján 100 forint huszas pénzért, Váltótzedulában 285 3/4 forintot. — egy Császári aranyért — fl. — kr. — Egy Hollandus aranyért — fl. — krt.
Jul. 25-dik napján 100 forint huszas pénzért, Váltótzedulában 283 fl. — egy Császári aranyért 13 fl. 13 kr. — Egy Hollandus aranyért 13 fl. 17 kr. adtak.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok,

A' Keszthelyi Georgikonban meg üresült két rendbéli Gazdasági Stipendiumokról való Hirdetmény.

A' Keszthelyi Georgikonnak Előljárói által. ezennel köz hírül adatik, hogy most folyó Oskola esztendő végével ismét két rendbéli stipendiumok fognak meg üresülni olyan Ifjak' számokra, a' kik a' mezei Tudományoknak mint theoretika, mint pedig praktika részét meg tanulni óhajtják.

A' kik egyilyen stipendiumot el-nyerni kívánnak, azokra nézve minden születés-Nemzet és Vallásbéli tekintet nélkül megkívántatik, hogy nem csak ép, és egészséges testi alkotással bírjanak, és jó magok visetűek is legyenek, hanem a' Deák, Magyar, és Német nyelveken jól beszélni, és írni tudjanak; és legalább a' Gymnasiumbéli Oskolákat dicséretessen el végezték: különös tekintet lészen mindazonáltal azokra, kik a' Philosophikus Cursust el-végezték; mert ezeknek nem lészen szükséges, hogy az Institutumban a' pura és applicata Mathematica, a' Természet-Historiát, és a' Physikát halgassák; ellenben ezen nevezett tárgyaknak tanulása azoktól meg fog kívántatni, kik csak a' Gymnasiumbéli Classisokat végezték. Egyébberránt a' tanult Oskolákról, tett előmenetelekről, és jó erkölcsű viseletekről való Oskolai bizonyág leveleiket, vagy tulajdon maga eredetében, vagy hiteles Másában ezen Gazdasági Stipendiumokat elnyerni kívánók folyó Esztendei October hónap első napjáig vagy személlyesen, vagy pedig írásban a' Mlságos Gróf Urnak törvényes és gazdaságbéli Directiójánál magokat jelentsék.

Az Oskolai Cursus November Hónap 1. Napján kezdődik; a' stipendiumok pedig szabad lakás, fűtés, gyertya, és a' szükséges író és rajzoló szerek mellett 1. Esztendőben 270., a' második Esztendőben 300., a' harmadik Esztendőben 350. Ft-ra vannak határozottatva.

A' tanulásbéli tárgyak azokra nézve, a' kik csak a' Gymnasiumbéli Tudományokat tanulták, mint egy az előre készítő esztendőben ezek: u. m:

1. a' pura Mathesis
2. a' Physica
3. a' Gazdaságbéli Természeti Historia.

Azokra nézve pedig, a' kik már a' philosophica Tudományokat halgatták;

Az 1-ső Esztendőben:

1. Az Oeconomia, avagy a' Gazdaság Tudománya.
2. A' Chemia, és Oeconomiai-béli Technologia
3. A' fellyebb való applicata Arithmetika, a' mellett a' Cameralis számadásba való be-vezetés, Kettős-számadás, és az itteni Mlságos Uraság Uradalmaiban bevett számadás módja.

A' 2-dik Esztendőben:

1. A' Jóságok kormányozásáról való oktatás különös Instructio szerént, 's a' Gazdaságot illető Felsőges Rendeléseknek es-mérete.

2. Architectura
3. A' Barmok-Orvoslása.

A' Theoretiko-praktika Cursusnak végezetével a' stipendiatosok bővebb praxis végett mint Accedensek az Uradalmi gazdaságbéli Tisztségek mellé fognak ki tétetni, és a' mellett ezen utolsó esztendőben a' 2-ső

Próbatételeket lefogják tenni, és azután még bizonyított tehetségekhez, és előmenetekhez képest gazdasági Diplómával meg tiszteltetnek, és szolgálatot is nyernek.

Egyszersmind valamint eddig, úgy ezután is mind azoknak, kik vagy magok, vagy szülők, Attyokfiai, avagy más Jól tévői költségeiken a gazdasági tudományokat tanulni óhajtják, a Georgikonba, és az azzal egybe kaptolt Tanuló Intézetekbe való bejárás minden fizetés nélkül megengedtetik; melly itt annyival is inkább említetik, mivel F. Cs. K. Fejedelmünk egy a Fels. Magyar Helytartó Tanátsához, s a Fels. Magyar Kamarához bocsájtott kegyelmes rendelkezésben azt méltóztatott kegyelmesen parancsolni, hogy a Kamarabéli, és politico-fundationális Jóságok Administrációjára ügyelő hivataloknak kiosztásában azokra különös tekintet legyen, kik a Gazdasági Tudományoknak Cursusát a Keszthelyi Georgikonban el végezvén, arról dítséretes bizonyosság levelet is mutathatnak.

A Gazdaságnak praktika gyakorlására nézve az Institutumnak azon ki terjedése legyen, hogy a szántó földeknek már több esztendőnél fogva behozott változó művelése mellett még parlagló Gazdaságis (Roppelwirthschaft) állított fel, és a nevezetesebb s használatosabb különös Föld művelő szerzők meg jobbitva különös foganattal használtatnak, és ezen Gazdaságban most nagyában való próbatételekre is alkalmaság nyújtatik a Keszthelyi Uradalomban. A Gazdasági plánták szemebetűnő esméretének esősegéllésére az erdei fás Kerteken kívül, mellyek Honnyi, és külföldi fákkal, és csemetékkal bé vannak ültetve, még a Gabona és takarmánybéli, úgy egyéb gazdasági plánták számára is fűvész-kertek, és a tecudó próbálatokra néhány szántó földek is vagynak elrendelve.

Hogy pedig a külső gazdasági Prák-

tikások feltett czélokát annál inkább elérhesek, és a szülők, Attyokfiai, és egyéb Jól tévői, kik őket ide küldik e részben annál inkább meg nyugtatassanak, az Institutumban azon rendtartás hoztatott be, hogy a Praktikások köteleztetnek magokat Naponként nénelly bizonyos meghatározott órákban a Gazdaság körül előforduló Cancellariabéli Tárgyabban gyakorolni, egyéb órákban pedig gazdasági praxis végett a stipendiatások mellé fel osztatnak. Emellett azon külső Praktikások, kik magokat jó tanulások, és praktika gyakorlások, mind pedig jó erkölcsök által meg különböztetik dítséretes igyekezetekben Xeniumok által is buzdíttatnak. Egyéb eránt a külső Tanulók a felyebb meg rendelt két vagy három esztendőbeli Cursusra nem kötel ezetnek, hanem szabadságokban áll, nem tsak az Institutumban elő adódní, és esztendőnként elvégeztetni szokott Tudományokból azokat választani, mellyeket ők a már meg szerzett Tudományaikhoz, és más környűl állásaikhoz képest legalkalmatosabbaknak lenni itélnek, sőt ha bővebb praxisra kedvek legyen, a Keszthelyi Uradalmi Tisztásgnál mint Accedensek nagyában is praktizálhatnak.

Végtere minthogy a Georgikonnal egy Lyceumis vagy on össze kaptoltatva, mellyben a philosophiabéli Oskolákban elő adatni szokott tárgyak taníttatnak, azoknak kik a Georgikonban tanulnak, egyszersmind az a hasznok legyen, hogy a Tudományok Cursusának végbe szakasztása nélkül, a gazdasági Theoretiko-Practika Tudományokon kívül a Kir. Magyar Akademiákban való mód szerint a Philosophicus Cursust is két esztendő alatt, el végezhetik, és, arról az érdem szerint különös bizonyosság levelet is nyerhetnek. Kélt Keszthelyen Milgos Gróf Tólnai Festetits Görgy Ur Ó Excellentiájára Directionalis Cancellariájából Julius 15. 1816.